

Doporučení Výboru pro lidská práva (neoficiální překlad Ligy lidských práv)

Výbor pro lidská práva

Devadesáté zasedání

Ženeva, 9. - 27. července 2007

**POSOUZENÍ ZPRÁV PODÁVANÝCH SMLUVNÍMI STRANAMI DLE ČLÁNKU 40
PAKTU**

Needitovaná verze

Závěrečná doporučení Výboru pro lidská práva

Česká republika

1. Výbor projednal druhou periodickou zprávu předloženou Českou republikou (CCPR/C/CZE/2) na svém 2464. a 2465. zasedání (CCPR/C/SR.2464 a 2465), dne 16. a 17. července 2007 a přijal následující závěrečná doporučení na svém 2478. zasedání (CCPR/C/SR.2480) dne 25. července 2007.

Úvod

2. Výbor vítá předložení druhé periodické zprávy smluvní strany, která obsahuje detailní právní a faktické informace a užitečně odkazuje na předchozí závěrečná doporučení. Také vítá písemné odpovědi na seznam otázek, které usnadnily dialog s Výborem. Výbor oceňuje přítomnost delegace složené z vládních expertů v různých oblastech relevantních k Paktu a serióznost jejich ústních i písemných odpovědí.

B. Pozitivní aspekty

3. Výbor bere na vědomí přistoupení České republiky k Opčnímu protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestu v roce 2006, což by mělo zajistit lepší dodržování článku 7 Paktu.
4. Výbor vítá novelu Ústavy přijatou v roce 2002, kterou byla dána mezinárodním úmluvám schváleným parlamentem přednost před zákonem.
5. Výbor zaznamenává pokrok, k němuž došlo v boji proti domácímu násilí díky přijetí zákona č. 91/2004 Sb., který trestně stíhá „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“ a zákona č. 135/2006 Sb., jenž zavedl nový institut na ochranu obětí.
6. Výbor vítá přijetí předpisů o policejních celách závazným pokynem policejního prezidenta č. 42/2007.

Hlavní výhrady a doporučení

7. Výbor vyjadřuje znepokojení nad restriktivním výkladem Opčního Protokolu k Paktu a Paktu samotného smluvní stranou a nad selháním při plnění závazků z nich plynoucích. Smluvní strana přednesla problémy s implementací Závěrů Výboru, včetně mnoha případů, ke kterým došlo v souvislosti se zákonem č. 87/1991 týkajícího se restitucí majetku a odškodnění osob, které byly nuceny uprchnout ze smluvní strany a přijaly občanství země, která jim poskytla útočiště. Výbor připomíná, že přistoupením k Opčnímu protokolu smluvní strana uznala pravomoc Výboru přijímat a zkoumat individuální stížnosti osob nacházejících se pod jurisdikcí smluvní strany.

Výbor naléhavě vyzývá smluvní stranu, aby implementovala veškeré jeho Závěry včetně těch týkajících se zákona č. 87/1991 a navrátila majetek dotčených osob nebo je jinak odškodnila.

8. Výbor je znepokojen obviněními, třebaže neprokázanými, že česká letiště byla využívána jako tranzitní místa pro leteckou přepravu tajně vězněných a unesených osob do zemí, kde jim hrozí mučení nebo špatné zacházení, a bere na vědomí, že smluvní strana popírá, že by o těchto událostech věděla. (čl. 2, 7 a 14)

Smluvní strana by měla vyšetřit obvinění ohledně využívání českých letišť pro tyto lety a ustanovit systém kontroly, aby bylo zajištěno, že její letiště nebudou využívána pro takovéto účely.

9. Výbor vyjadřuje politování nad přetrvávajícími zprávami o policejním zneužívání pravomocí zejména vůči Romům a jiným zranitelným skupinám zvláště v průběhu zatýkání a zajištění a skutečností, že smluvní strana neustavila nezávislý orgán s kompetencí přijímat a vyšetřovat veškeré stížnosti na nepřiměřené použití síly a jiné zneužití pravomocí policí, jak bylo doporučeno v předchozích závěrečných doporučeních Výboru. Výbor poznamenává, že toto opomenutí může přispět k *de facto* beztrestnosti policistů porušujících lidská práva (čl. 2, 7, 9 a 26).

Smluvní strana by měla přijmout přísná opatření k vymýcení veškerých forem špatného zacházení policí, zejména:

- a) **ustanovit mechanismus pro vyšetřování stížností na jednání příslušníků ozbrojených bezpečnostních sborů, který bude zcela nezávislý na ministerstvu vnitra, jak bylo doporučeno Radou vlády pro lidská práva v roce 2006;**
  - b) **zahájit disciplinární a trestní řízení proti údajným pachatelům a odškodnit oběti; a**
  - c) **proškolit policejní složky o trestní povaze nepřiměřeného použití síly.**
10. Výbor se znepokojením zaznamenává, že romské a jiné ženy byly sterilizovány bez svého souhlasu a že relevantní doporučení obsažená ve zprávě veřejného ochránce práv z roku 2005 dosud nebyla implementována. Výbor zejména vyjadřuje politování nad volností danou lékařům v tomto ohledu a skutečností, že s pachateli nebylo zahájeno trestní řízení. Výbor je také znepokojen tím, že nebyl vytvořen systém odškodnění a že oběti nebyly nijak odškodněny. (články 2, 3, 7 a 26)

Smluvní strana by měla:

- a) **implementovat doporučení obsažená ve zprávě veřejného ochránce práv z roku 2005;**
- b) **poskytnout povinné vzdělávání o lidských právech pacientů příslušníkům zdravotnických profesí a sociálním pracovníkům;**
- c) **poskytnout odškodnění a zajistit pomoc obětem, včetně právní pomoci těm, kteří zamýšlejí podat soudní žalobu;**
- d) **zahájit trestní řízení s údajnými pachateli;**
- e) **zajistit plně informovaný souhlas ve všech případech, kdy je navrhována sterilizace a přijmout veškerá potřebná opatření k zamezení nedobrovolným nebo nuceným sterilizacím v budoucnu, včetně písemných formulářů poskytnutí souhlasu vytištěných v romském jazyce a vysvětlení povahy navrhovaného lékařského zákroku osobou, která mluví jazykem pacienta.**

11. Výbor se znepokojením zaznamenává, že nebyl dosažen žádný podstatný pokrok ohledně nízkého zastoupení žen v politickém životě. Výbor připomíná, že všeobecné povědomí o právech žen není dostatečnou zárukou rovných práv žen a mužů dle Paktu (čl. 3, 25 a 26)

Smluvní strana by měla přijmout přísná, pozitivní a koordinovaná opatření na základě článků 3 a 26 ke zvýšení účasti žen ve veřejném sektoru.

12. Ačkoliv Výbor oceňuje snahy smluvní strany řešit otázku obchodování a komerčního sexuálního zneužívání žen a dětí a bojovat proti němu, Výbor zůstává znepokojen tímto jevem a chybějícím koordinovaným systémem odezvy na něj. (čl. 3, 8, 24 a 26)

Smluvní strana by měla pokračovat v posilování svých opatření v boji proti obchodování a komerčnímu sexuálnímu zneužívání žen a dětí vytvořením koordinovaného systému odezvy a trestním stíháním a potrestáním pachatelů. Měly by být také vytvořeny prevenční a rehabilitační programy pro oběti.

13. Výbor vyjadřuje znepokojení nad přetrvávajícím používáním uzavřených omezujících lůžek (klecová/síťová lůžka) jako prostředků sloužících k omezení psychiatrických pacientů a nad tím, že smluvní strana vyjádřila úmysl nezrušit zcela používání síťových lůžek. Výbor připomíná, že tato praxe je považována za nelidské a ponižující zacházení s pacienty drženými v psychiatrických léčebnách a příbuzných institucích. (čl. 7, 9 a 10).

Smluvní strana by měla přijmout přísná opatření k absolutnímu zrušení uzavřených omezujících lůžek v psychiatrických léčebnách a příbuzných institucích. Stát by měl ustanovit inspekční systém, který bude odpovídat Principům OSN na ochranu osob s psychickým onemocněním a zlepšení psychiatrické péče. Smluvní strana by měla zajistit respektování

důstojnosti a lidských práv každého pacienta drženého v psychiatrických léčebnách a obdobných institucích.

14. Výbor vyjadřuje znepokojení nad tím, že důvodem pro držení v psychiatrických léčebnách může být pouhá skutečnost, že osoba „jeví známky psychického onemocnění.“ Výbor lituje, že soudní přezkum umístění do psychiatrické léčebny dostatečně nezajišťuje respekt k názoru pacienta a že opatrovníky jsou někdy ustanovováni advokáti, kteří se s pacientem nesetkají. (čl. 9 a 16).

Smluvní strana by měla zajistit, aby nedocházelo k žádnému z lékařského hlediska zbytečnému držení v psychiatrických léčebnách, aby byl všem osobám s omezenou způsobilostí k právním úkonům ustanoven opatrovník, který skutečně hájí přání a zájem těchto osob a aby v každém případě došlo k efektivnímu soudnímu přezkumu umístění a držení takové osoby v ústavu vykonávajícím zdravotnickou péči.

15. Výbor se znepokojením zaznamenává, že dle § 125 zákona o pobytu cizinců, může být cizinec mladší 18 let zajištěn pro účely správního vyhoštění až po dobu 90 dnů. (čl. 10 a 24)

Smluvní strana by měla snížit dobu zajištění nezletilých cizinců mladších 18 let pro účely správního vyhoštění, berouce v úvahu své závazky dle čl. 24 Paktu přijmout opatření na ochranu dětí bez diskriminace.

16. Výbor lituje, že smluvní strana dosud nepřijala antidiskriminační zákon. Výbor zůstává znepokojen tím, že i přes přijetí náležitých programů, diskriminace vůči Romům v praxi přetrvává, včetně oblasti práce, přístupu k zaměstnání, zdravotní péče a vzdělávání. Výbor je znepokojen diskriminací Romů v přístupu k bydlení, jakož i pokračujícím vystěhováváním z diskriminačních důvodů a přetrvávající existencí faktických „ghett“. (čl. 2, 26 a 27)

Smluvní strana by měla přijmout efektivní opatření k boji proti diskriminaci. Zejména by měla:

- a) **přijmout komplexní antidiskriminační legislativu, která zajistí efektivní ochranu obětem rasové a podobné diskriminace ve všech oblastech a souvisejících programech;**
- b) **poskytnout právní pomoc obětem diskriminace;**
- c) **vytvořit efektivní monitorující mechanismus a přijmout indikátory a měřítka k zhodnocení toho, zda bylo dosaženo relevantních antidiskriminačních cílů;**
- d) **poskytnout doplňkové školení Romům, aby byli vybaveni k vhodnému zaměstnání a podporovat příležitosti k zaměstnání;**
- e) **zabránit neospravedlněným vystěhováváním a odstranit segregaci romských komunit v bydlení;**
- f) **provést veřejné informační kampaně k překonání předsudků vůči Romům.**

17. Ačkoliv Výbor oceňuje odstranění kategorie „zvláštních škol“, zůstává znepokojen nepřiměřeně vysokým počtem romských dětí, které navštěvují třídy s rozdílnými osnovami, což se jeví jako necitlivé ke kulturní identitě a specifickým problémům romských dětí. Výbor je také znepokojen zprávami o nepřiměřeně vysokém počtu romských dětí, které jsou odebírány z rodiny a umístovány do zařízení ústavní výchovy. (čl. 24, 26 a 27)

Smluvní strana by měla provést zhodnocení specifických vzdělávacích potřeb Romů, berouce v úvahu jejich kulturní identitu a vytvořit programy zaměřené na ukončení segregace Romů ve školství. Smluvní strana by měla dále zajistit, aby romské děti nebyly zbavovány svého práva na rodinný život.

18. Výbor je znepokojen zprávami, že cizinci žijící na území smluvní strany jsou diskriminováni, potýkají se s mnoha těžkostmi při integraci do české společnosti a často také s nedostatkem informací o svých právech.(čl. 26)

Smluvní strana by měla vytvořit mechanismy k odstranění překážek praktického využívání práv garantovaných Paktem cizincům žijícím v České republice. Smluvní strana by měla přijmout efektivní opatření k podpoře rovnoprávnosti cizinců a občanů dle Paktu, včetně poskytování informací cizincům o právech a službách, na které mají nárok, v jazyce, kterému rozumějí.

19. Výbor vyjadřuje politování nad tím, že smluvní straně chybí systém a program k podpoře povědomí o Paktu a Opčním Protokolu mezi populací. (čl. 2)

Smluvní strana by měla zvážit přijetí komplexního akčního plánu pro vzdělávání o lidských právech zahrnující školení pro úředníky veřejné správy, učitele, soudce, právníky a policisty o právech chráněných Paktem a Opčním protokolem.

20. Výbor stanovuje datum 1. srpna 2011 pro předložení třetí periodické zprávy České republiky. Požaduje, aby druhá periodická zpráva a tato závěrečná doporučení byla rozšířena jak mezi širokou veřejností, tak mezi soudními, zákonodárny a správními orgány. Vytištěné kopie těchto dokumentů by měly být rozeslány univerzitám, veřejným knihovnám, parlamentní knihovně a na všechna další relevantní místa. Výbor také požaduje, aby třetí periodická zpráva a tato závěrečná doporučení byla distribuována občanské společnosti a nevládním organizacím. Bylo by žádoucí distribuovat souhrn zprávy a závěrečná doporučení romské komunitě v romském jazyce.

21. V souladu s pravidlem 71, odstavce 5 stanov Výboru, by měla smluvní strana předložit do jednoho roku informace o opatřeních přijatých na základě výše uvedených doporučení Výboru v odstavcích 9, 14 a 16. Výbor žádá smluvní stranu, aby zahrnula do příští periodické zprávy informaci o ostatních doporučeních a implementaci Paktu jako celku.

